

YÖK'ün Doçentlik İle İlgili Tartışmaya Açtığı Konulara İlişkin Tıp Fakültesi Dekanlarının Görüşleri

1- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi, bununla birlikte merkezi yapılan sözlü sınav şartının kaldırılması;

- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmaya devam edilmesi uygundur. Bu şartların yine üniversitelerin görüşü alınarak revize edilmesi ve güncellenmesi de gündemde olmalıdır. Sözlü sınav hem jürilerin oluşturulması hem de sınavlarda adaya yöneltilen soruların standardizasyonu açısından sorunlar oluşturabilmekte ve kimi durumlarda sınavın “adil olma” özelliğini ortadan kaldırabilmektedir. Bu nedenle, **sözlü sınavın kaldırılması** uygundur.
- Doçentlik başvuru şartları olmalı ama ülkemizdeki üniversiteler arasındaki alt yapı imkanları farklılıkları göz önünde tutulmalıdır. **Sözlü sınavların kaldırılması kesinlikle düşünülmemeli bunun yerine niteliklerinin artırılması düşünülmelidir**
- Ülkemizde şu anda uygulanmakta olan mevcut doçentlik sınavının, eser incelemesi aşamasının ÜAK tarafından belirlenen kriterlere göre devam ettirilmesi, şu an uygulanan merkezi sözlü sınavın; sınav ile ölçülmesi istenen hedeflerin net tanımlanmamış olması nedeni ile objektif değerlendirme yapılamamasından dolayı **sözlü sınavın kaldırılmasının uygun olacağı** görüşündeyiz.
- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartları yeterlidir ve aynı kalmalıdır. **Sözlü sınavın kaldırılması uygun değildir.** Sözlü sınav ile ilgili endişeler objektif kriterler konularak ortadan kaldırılabilir. Yabancı dil puanı (65) düşüktür ve yeniden yükseltilmelidir.
- Konu ile ilgili akademik birimlerimizden gelen görüşlerin birçoğu ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesini, ancak “sübjektif” olduğu gerekçesiyle **sözlü sınavın tamamen kaldırılmasının** yerinde olacağı görüşündedirler.
- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi, bununla birlikte merkezi yapılan **sözlü sınav şartının kaldırılması** görüşündeyiz.
- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi ve bununla birlikte merkezi yapılan **sözlü sınav şartının devam etmesi** uygundur.
- Sözlü sınav kaldırılacaksa; İlk aşama, Doçentlik başvuru kriterleri artırılarak (örneğin, h indeksi 5 olmak, ilk isim olarak en az 5 SCI yayını olmak (sosyal bilimler için SSCI, AHCI), en az 3 münferit araştırma projesini yürütücü olarak tamamlamış olmak, en az 3 yıl alanında lisans dersleri vermiş olmak gibi) YÖK-ÜAK kontrolünde devam etmelidir.

- Uygulamasý devam etmekte olan ilk aşamada doçentlik başvurusu için gerekli olan ön koşullar tekrar gözden geçirilmeli ve koşulları tekrar değerlendirilmelidir. Merkezi olarak jüri tayini yapılan **sözlü sınav şartının kaldırılması uygun değildir**. Ancak sözlü sınavın koşulları, değerlendirme kriterleri düzenlenerek sınav sırasında göz önüne alınacak kriterler önceden belirlenmelidir. Dięer taraftan sözlü sınav uygulamasının kaldırılmasına karar verilmesi durumunda doçent adaylarının belirli bir teorik bilgi düzeyine sahip olmaları gerekliliği nedeniyle teorik bir ön sınav yapılması uygun olacaktır.
- Doçentlik sınavı üç aşamalı yapılmalı dosya inceleme, sözlü sınav ve de pratik sınavı (özellikle cerrahi dallarda)
- İlk aşamadaki doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi fakat eğitimcinin sahip olması gereken bilgi beceri ve tutumun aday tarafından belgelendirilmiş ve makul süreli "Eğitici Eğitimi" süreciyle sağlanmış olduğunun güvence altına alınması, belli bir süre lisans ve/veya lisans üstü programlarda ders verilmiş olması koşulunun aranması uygun olacaktır. **Sonraki sözlü aşaması kaldırılarak** öğretim üyesinin alanındaki bilgi ve yetkinliğinin değerlendirilmesi yükseköğretim kurumlarının senatolarına bırakılabilir. Senatolar yükseköğretim kurumunun stratejik planı ve hedefleri doğrultusunda, adayın başvurulan alana özgü yetkinlik gerekliliğini karşılayıp karşılamadığını, uygun buldukları ölçme değerlendirme teknikleri (Türkçe ya da programın verildiği dilde ders anlatma, yetkinlik performansı, alandan kurulacak jüri ile sözlü sınav, yazılı sınav vb) ile değerlendirerek atama ve yükseltmelere karar verebilirler.
- Doçentlik Dosyası ile ilgili olarak yapılan her faaliyete puan verilmeli ve baraj puanına ulaşan adaylara senede 2 defa 150 soruluk **yazılı sınav yapılmalı** ve bu sınavda 70 puan barajını aşan adaylar doçentlik ünvanı almalıdır.
- **Merkezi yapılan sınav şartının devam ettirilmelidir.**
- Doçentlik aşamasında **mutlaka seviye ölçen bir sınav olmalıdır. Sözlü sınavlar subjektif oldukları için uygun değildir**. Ancak, bilgi düzeyini değerlendiren bir yazılı sınav ve ders anlatma, sunum yapma yeteneklerinin değerlendirilmesi gereklidir. Sözlü sınav yerine önermiş olduğumuz yazılı sınavın Yükseköğretim Kurulunca ÖSYM gibi bir kurum tarafından merkezi ve periyodik olarak yapılması uygun olacaktır. Adayın yapması gereken sunum ise; sunum konusu adaya uygun bir süre öncesinde bildirilmeli, Üniversitelerarası Kurulca belirlenen jüri tarafından sunum teknikleri açısından değerlendirilmelidir.
- Eser inceleme aşamasının ölkemiz koşullarında mevcut hali ile kalmasının en uygun uygulama olduğu görüşünderiz. **Ama sınav aşamasının standardize edilmesi, ya da board sınavları gibi bir sistem, yapılandırılmış merkezi bir standart sınav olabileceği görüşünderiz.**
- Sadece yayın aşamasıyla doçent olunması kaliteyi azaltacaktır. **Sözlü sınav veya benzeri merkezi bir sınav olabilir** ya da kriterler içine o kişinin kendi alanında ne kadar söz sahibi olduğunu gösterebilecek kriterler olmalıdır.

- Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi, **merkezi yapılan sözlü sınav şartının kaldırılması kanısındayım.**
- Aday, en az iki dönem Tıp Fakültesinde kendi alanında lisans dersi vermiş olması ve bilimsel dosyasının başarılı bulunması durumunda **ek bir sözlü sınava tabi tutulmadan** Doçentlik unvanını alabilmelidir. Mutlaka bir sınav yapılacaksa da merkezi ve objektif bir şekilde değerlendirilebilir olmalıdır.
- “Mevcut sistemde uygulanan doçentlik başvuru şartlarının devam etmesi, ve ayrıca **sözlü sınavın uygulanmasının devam etmesi**” uygundur.

YORUM: Mevcut sistemde ilk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarının aranmasına devam edilmesi konusunda dekanlarımızda genel bir fikir birliği vardır. Bununla birlikte merkezi yapılan sözlü sınav şartının kaldırılması konusunda farklı görüşler mevcuttur. Görüş bildirenlerin yaklaşık %40'ı sözlü sınavın kaldırılmasını, %40'ı sözlü sınavın devam etmesini, %20'si ise bir sınav olmasını ve bunun yazılı ya da standardize edilmiş bir sözlü sınav şeklinde olabileceğini ifade etmektedir. Kısacası çoğunluk bir sınav olması tarafında olmakla birlikte daha objektif, standardize yöntemlerin kullanılması konusunda genel bir fikir birliği var.

2- Mevcut sistemin ilk aşamasında uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve buna ilişkin ÜAK tarafından verilecek belge sahibi adayların doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının üniversitelerimizce yürütülmesi;

- ÜAK tarafından belirlenen asgari şartların sağlanmasından sonra, adayın doçentliğe yükseltilecek atanmasının üniversiteler tarafından yapılması uygundur. Böylece doçentlik ilanı halihazırda kadrosu olan üniversiteler tarafından yapılacağından, adayın doçent olduktan sonra kadro beklemesi sorunu da ortadan kalkmış olacaktır.
- Doçentlik sınavlarıyla ilgili işlemlerin ÜAK tarafından yapılması ülkemiz şartlarında en adil ve doğru uygulamadır. Üniversitelerin birçoğunun bu sınavları yapabilecek alt yapısı olmadığı gibi üniversiteler arası farklılıklar ciddi adaletsizliklere ve kalite farklılıklarına neden olabilirler.
- Doçentlik için başvuran ve ÜAK tarafından doçentlik başvuru şartlarını sağladığı belirlenen adayların, doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının, üniversitelere yürütülmesi düşüncesindeyiz.
- Doçentlik başvuru şartlarını sağlayan kişi sözlü sınavını verdikten sonra doçent unvanını almalı ve bu unvanı aldıktan sonra doçentlik kadrosuna başvurabilmelidir. Sadece yayınlar üzerinden giden ve ÜAK tarafından verilen bir belgeye dayanan ve lokal üniversite yönetimi tarafından verilecek doçentlik unvanı objektiflikten uzak olabilir ve üniversite sisteme güveni sarsabilir.
- Mevcut sistemin devam etmesi görüşü hakim olup, üniversitelere kadro ataması yapıldığında her üniversitenin kendi kriterleri dikkate alınmalı.

- Mevcut sistemin ilk aşamasında uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve buna ilişkin ÜAK tarafından verilecek belge sahibi adayların doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının Üniversitelerimizce yürütülmesi önerisi; Üniversitelerimiz arasında gelişmişlik farklılıkları göz önüne alınarak yerinde görülmemektedir.
- Mevcut sistemin ilk aşamasında uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve buna ilişkin ÜAK tarafından verilecek belge sahip adayların doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının üniversitelerimizce yürütülmesi uygun değildir.
- Kriterlerin yükseltilmesinin ardından tamamlanan bir aşamayı takip eden süreç, üniversitelerde objektif değerlendirmelerin yapılabileceği, liyakatin temel esas alındığı bir kurul/komisyon tarafından değerlendirilmelidir.
- Doçentlik başvurusu için gerekli olan ön koşulları sağlayan adayların doçentliğe yükseltilecek veya doçentlik unvanını verme süreci, kişisel anlaşmazlıkların bu sürece yansımaması açısından adayın kurumu dışında tarafsız bir kurum tarafından (ÜAK) merkezi olarak yönetilmelidir. Bu aşamanın üniversitelerce yürütülmesi adaletsiz bir sistem ortaya çıkaracaktır.
- Doçentliğe yükseltilecek işlemlerinin her aşaması ÜAK tarafından yürütülmelidir.
- Eşitlik ve liyakat kurallarının korunması açısından değerlendirilmenin üniversiteler tarafından değil, Üniversitelerarası Kurul gibi bir kurul tarafından yapılması daha uygun olur.
- İlk aşamada uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve buna ilişkin olarak ÜAK tarafından verilen belge sahibi adayların doçentliğe yükseltilecek atanmasının başvurdukları Üniversiteler tarafından yapılmasının uygun olacağı kanısındayım.
- “ÜAK tarafından belirlenen asgari kriterlerin devam etmesi” uygundur.

YORUM: *Mevcut sistemin ilk aşamasında uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve buna ilişkin ÜAK tarafından verilecek belge sahibi adayların doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının üniversitelerimizce yürütülmesi konusunda dekanlarımızın önemli bir kısmı (%60'ı) mevcut sistemin devam etmesi ÜAK tarafından verilecek bir belge sonrasında doçentliğe yükseltilecek ve atanmanın üniversitelerce yapılmasının uygun olmadığı görüşündedirler.*

3- Üniversitelerimizin ÜAK tarafından belirlenen asgari kriterleri üzerine ilave kriterler koyabilmesi veya bu kriterler ile yetinebilmesi;

- Üniversiteler asgari kriterler üzerine kendi kriterlerini belirleyebilmelidir. Bu kriterler (profesörlükte olduğu gibi) YÖK tarafından kabul ve ilan edildiği takdirde geçerliliği ile ilgili bir tartışma da yaşanmayacaktır. Bunlar arasında doçentlik öncesinde geçirilen süre, yayın sayısı, yurt dışı deneyimi, sunum becerileri vb. kriterler olabilir.

- Üniversiteler ÜAK kriterleri üzerine ilave kriter koyabilir. Bu durum üniversitelerin hedefleri ile ilgili olmalıdır
- Doçentlik için başvuran ve ÜAK tarafından doçentlik başvuru şartlarını sağladığı belirlenen adayların, doçentliğe yükseltilecek atanması aşamasının, üniversitelerce yürütülmesi ve bu kapsamda üniversitelerin kendi gelişim hedefleri doğrultusunda, belirledikleri ilave kriterleri koyabilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.
- Her üniversite kendi ihtiyacı ve hedeflerine göre ÜAK kriterleri üzerine doçentliğe atama kriterleri oluşturmalıdır.
- Mevcut sistemin devam etmesi görüşü hakim olup, üniversitelere kadro ataması yapıldığında her üniversitenin kendi kriterleri dikkate alınmalıdır.
- Üniversitelerimiz ÜAK tarafından belirlenen asgari kriterler üzerine Doçentlik kadrosuna atanma noktasında bir takım ilave kriterler getirebilirler.
- Üniversitelerimizin ÜAK tarafından belirlenen asgari kriterlerin üzerine ilave kriterler koyabilmesi uygundur.
- Üniversitelerce yapılacak 2. Aşama değerlendirmelerde, her üniversite hatta fakülteler mutlaka kendi ilave kriterlerini belirleyip değerlendirmeler yapabilmelidir (örneğin, Boğaziçi ile Muş üniversitesinin kriterleri aynı olmamalıdır).
- Üniversitelerin ihtiyaçları doğrultusunda ek kriterler belirlemesi, doğru bir yaklaşım olmakla birlikte her üniversite'ye ÜAK şartlarının üzerine kriter koyma yetkisi verilmemelidir. Ancak bazı özel koşullarda bu asgari kriterler üzerine ilave kriterler koyulabilmelidir. Örneğin araştırma üniversitelerinde bu kriterler daha da yüksek bir düzeye taşınabilir. Bu yapılırken de istenen kriterlerin YÖK bünyesinde kurulacak bir kurulun da onayından geçmesi önemlidir.
- Mevcut kriterler ile yetinilebilir (sadece 1750 sayılı kanunda olan deneme dersi düşünülebilir).
- Dosya aşamasında mevcut kriterler uygundur. Daha azaltılması veya arttırılması uygun değildir.
- “Mevcut sistemin ilk aşamasında uygulanan doçentlik başvuru şartlarını sağlayan ve doçentlik ünvanını alan kişilerin üniversitede ek kriter uygulanmadan atanması” uygun görülmüştür.

YORUM: Üniversitelerimizin ÜAK tarafından belirlenen asgari kriterleri üzerine ilave kriterler koyabilmesi veya bu kriterler ile yetinebilmesi konusunda dekanlarımızın yaklaşık %80'i üniversitelerin ilave kriterleri koyabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

4- Doçentliğin akademik bir unvan mı yoksa profesörlük gibi bir kadro unvanı mı olması gerektiği konusunun değerlendirilmesi;

- İlk üç maddedeki sorulara yanıt olarak Fakültemizin önerdiği sistem doçentliği akademik bir unvan olmaktan çıkartıp kadro unvanına dönüştürmektedir. Bununla birlikte, doçentliğin akademik bir unvan olarak korunması isteniyorsa ve ilk

soruda tartışıldığı üzere sözlü sınav kaldırılacaksa, ülke çapında alandaki öğretim üyelerinin sağladığı sorular ile oluşturulacak bir soru bankasından yararlanarak TUS benzeri merkezi bir sınav yapılması ve bu sınavın sonunda doçentlik unvanı verilmesi önerilebilir. Diğer yandan, böyle bir sistemde doçentlik unvanı almış ancak kadro bulamayan akademisyenler sorunu yaşanmaya devam edecektir. Sonuç olarak, doçentliğin bir **kadro unvanı** olması birçok açıdan daha uygun bir model olarak görünmektedir.

- Doçentlik **kadro unvanı** olmalıdır
- Doçentlik sürecinin oldukça yoğun akademik çalışmayı da beraberinde getiren bir süreç olması nedeni ile “Doçentlik” unvanının bir **akademik unvan** olarak değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.
- Doçentlik bir **akademik unvan** olmalı, belli kriterleri geçen ve belli sınavları veren kişiler bu unvanı aldıktan sonra doçentlik kadrolarına başvurabilmelidir.
- Mevcut sistem aynen devam etmelidir. Doçentlik **akademik bir unvan** olmaya devam etmelidir.
- Doçentliğin bir **akademik unvan** olarak kalmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- Doçentlik unvanının profesörlük gibi bir **kadro unvanı** olması uygundur.
- Doçentliğin bir **akademik unvan olması** ve 1. ve 2. Aşamada belirlenen kriterleri geçenlerin hak edecekleri bir unvan olması gerekmektedir.
- Genel bir yaklaşım olarak doçentliğin bir **akademik unvan** olarak kalması yönünde görüş birliğine varılmıştır.
- Doçentlik ve profesörlük akademik bir performansın göstergesi olmakla birlikte sadece üniversite kadrosu dahilinde kullanılabilir. Kişinin eğitim kadrosu ile ilişkisi kalmadığında bu ünvanları kullanmaya devam etmemelidir.
- Doçentliğin **hem akademik hem de kadro unvanı** olarak değerlendirilmelidir.
- Doçentliğin bir kadro unvanı değil bir **akademik unvan** olarak kalmalıdır.
- Doçentlik ve profesörlük akademik kariyerler olmalıdır, kişiler özel muayenehanelerinde bu ünvanları kullanamamalıdır. **Akademik bir kadro unvanı olmalıdır.**
- “Doçentliğin **akademik unvan** olarak kalması”. Uygun bulunmuştur.

YORUM: Doçentliğin akademik bir unvan mı yoksa profesörlük gibi bir kadro unvanı mı olması gerektiği konusunda dekanlarımızın yaklaşık %65’i doçentliğin akademik ünvan olması gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir.

5- Doçentliğin akademik bir unvan olarak değerlendirilmesi durumunda; unvanın alınması ve korunmasında ne tür kriterlerin aranmasının gerektiği;

- Doçentlik unvanının alınması, başvuru kriterleri ve sınav başarısı gibi bir puan sistemi ile sağlanabilir. Bununla birlikte unvan korunması için kriterler oluşturulsa bile unvanın ‘korunmadığı’ durumlarda ne yapılacağı açık değildir. Bunun nedeni de ülkemizdeki akademik teşkilat yapılanmasının unvan “korunması” kavramı ile uyumlu olmamasıdır. Tüm bunlar birlikte ele

alındığında, bir önceki maddede de belirtildiği gibi, doçentliğin bir kadro unvanı olması birçok açıdan daha uygun bir model olarak görünmektedir.

- Doçentlik bir unvan olarak belirli asgari şartları yerine getiren bilim insanlarına verilmelidir. ÜAK kurul tarafından bilimsellik liyakati ispatlanmış bir sınav sonucunda verilmelidir. Doçentlik unvanı sonucunda üniversitelere kadro verilememesi de ham mağduriyetlere hem de kurumlarda huzursuzluklara yol açmaktadır. Doçentlik unvanı almış kişiler varsa eğer varsa üniversitelerinin şartlarını da sağladıklarını bilimsel bir komisyon karşısında ispat etmeleri durumunda kadro şartı aranmadan haklarını otomatikman almalıdırlar.
- Doçentlik sürecinin oldukça yoğun akademik çalışmayı da beraberinde getiren bir süreç olması nedeni ile “Doçentlik” unvanının bir akademik unvan olarak değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Ancak unvanın sürdürülmesinin her üniversitenin koşullarının aynı olmayacağından dolayı, üniversitelerin belirleyeceği; bilimsel araştırmalar, eğitim ve patent/ürün basamaklarından oluşan performans ölçütlerini, yine üniversitelerin belirleyeceği zaman aralıklarında sağlanması koşulu ile sözleşmenin yenilenmesi şeklinde devam ettirilmesi gerektiği görüşündeyiz.
- Akademik unvanların korunması 2547 sayılı kanunla güvence altındadır. Ancak kişinin öğretim üyesi olduktan sonra eğitim ve araştırma alanında performansının artarak devamının sağlanması için motivasyon artırıcı, özendirici tedbirler alınmalıdır.
- Doçentliğin bir akademik unvan olarak ÜAK tarafından verilmesi uygun olacaktır.
- Doçentlik unvanının akademik bir unvan olarak değerlendirilmesi durumunda, unvanın alınması ve korunmasına ait kriterlerin belirlenmesinin ÜAK/YÖK tarafından yapılması uygundur.
- Akademik unvan olarak Doçentliği hak edenlerin profesörlük sürecine kadar doçentlik için belirlenen kriterleri en azından tekrar etmesi gerekmektedir.
- Unvanın alınması için gerekli kriterler danışman kurullar oluşturularak her bilim dalı için ayrı ayrı ÜAK tarafından belirlenmeli ve açık, net kriterler olmalıdır. Her bilim dalı için, disiplinler arasındaki farklılıkları da göz önüne alarak yapılacak olan kriter belirleme çalışmaları bilim dalları arasındaki eşitsizlikleri de ortadan kaldıracaktır.
- Doçentlik unvanının da Yükseköğretim Kanunu 29. maddesi gereği fiilen iki yıl yükseköğretim kurumlarında görev yaptıktan sonra kullanılması uygun olacaktır.
- Doçentlik unvanının alınması için en az 3 (üç) yıl süre ile doçentliğe başvurusu yapacağı alanda çalışması şartının olması uygundur. Doçentlik unvanının korunması için ek bir kriter gerektirmez.

YORUM: Doçentliğin akademik bir unvan olarak değerlendirilmesi durumunda; unvanın alınması ve korunmasında ne tür kriterlerin aranmasının gerektiği konusunda genelde dekanlarımız bu kriterlerin ÜAK ya da YÖK tarafından belirlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bilimsel araştırmalar, eğitim ve patent/ürün

basamaklarından oluşan performans ölçütlerini, yine üniversitelerin belirleyeceği zaman aralıklarında sağlanması koşulu ile sözleşmenin yenilenmesi, doçentliği hak edenlerin profesörlük sürecine kadar doçentlik için belirlenen kriterleri en azından tekrar etmesi, doçentlik unvanının fiilen iki yıl yükseköğretim kurumlarında görev yaptıktan sonra kullanılması önerilen somut fikirlerdir.

6- Mevcut sistemde olduğu gibi akademi dışından da doçentlik unvanının kazanılmasına devam edilmesi hususunun değerlendirilmesi, devam edilmesi durumunda bu unvanın hangi kriterlerle ve hangi kurum tarafından verilmesinin uygun olacağı;

- Akademi dışından doçentlik unvanının kazanılması hem kadro ve özlük hakları hem de iş tanımı açısından bu unvanı kazananlar için sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle, yine önceki iki maddede belirtildiği gibi, doçentliğin bir kadro unvanı olması birçok açıdan daha uygun bir model olarak görünmektedir.
- Doçentlik unvanı yukarıda da bahsettiğimiz gibi bilimsel çalışmalar yapanlar ve bilimsel eğitim verenler için kullanılan bir unvandır. Aslında yapılan akademik ve eğitim çalışmalarının bir anlam ifade etmesinden başka bir amaç taşımamaktadır. Bu amaçlar dışında da kullanılması değerli olmadığı gibi kötüye kullanımına da neden olmaktadır. Üniversiteler, araştırma merkezleri ya da şirket ya da kurumların AR-GE birimlerinde bilimsel araştırma yapanlar doçentlik unvanlarından yararlanabilirler. Hangi kurumların araştırma merkezi olacağı ve hangi çalışmaların bilimsel düzeyde değerlendirileceği gibi konularda ayrı kriterler belirlenmelidir.
- Doçentliğin akademik bir unvan olarak değerlendirmeyi önerdiğimiz için, akademi dışından doçentlik unvanının kazanılmaması gerektiğini düşünmekteyiz.
- Eğitim ve araştırma kurumları dışında olan kişilerin bu unvanı alması uygun değildir. Doçentlik sınavına başvurabilmek için uzmanlık ya da doktora sonrası en az 2 yıl bir akademik kurumda çalışma şartı getirilmelidir.
- Akademi dışından da Doçentlik unvanının kazanılması uygulamasına devam edilmeli, bu unvan akademi içindeki Doçent adaylarına uygulanan kriterlerle verilmelidir.
- Doçentlik ÜAK tarafından verilen ve kazanılan akademik bir unvan olduğuna göre, bu unvanın sadece Yükseköğretim Kurum ve Kuruluşlarında geçerli olması ve kullanılması yerinde olacaktır.
- Mevcut sistemde olduğu gibi akademi dışında doçentlik unvanının kazanılmasına devam edilmesi uygun değildir.
- Akademi dışından doçentlik unvanının kazanılması yükseltilmiş kriterleri karşılıyorsa olmalıdır. Bununla birlikte herkesin doçent olması da gerekmiyor. Eğitim ve Bilim odaklı akademik çalışmaların bir arada değerlendirilmesi temel kriter olarak belirlenmelidir. Ya da sistem eğitim ve araştırma olarak doçentlik aşamasında ikiye ayrılabilir. Hangisi için başvuruluyorsa koşullar YOK-ÜAK tarafından belirlenmelidir.

- Gerekli kriterlerin sağlandığı durumlarda akademi dışından da doçentlik ünvanı alınabilmelidir. Bu sürecin tarafsız olarak ÜAK tarafından yürütülmesi önemlidir.
- Yükseköğretim kurumlarının dışından doçentlik için ilk aşamadaki değerlendirme başvurusu yapılabilir fakat bunu takip eden basamakta kadrosuna geçilmesi planlanan yükseköğretim kurumu senatosu başvuruyu değerlendirmelidir. Doçentlik ünvanı ancak bir üniversite bünyesinde kadro ataması olduktan sonra kullanılabilir. Dışarıdan başvuran adaylar için ilk değerlendirmeyi geçip ÜAK'tan verilecek belgeyi aldıktan sonra 5 yıl içinde bir kadro ataması gerçekleşmiyorsa ilk başvuru ve değerlendirme basamağının tekrar başlatılması uygun olacaktır.
- Akademi dışında doçentlik ünvanı verilmesi uygun değildir. Doçentlik başvuru şartlarında mutlaka anabilim dalında ders vermiş olmak ve tez yöneticisi olmak şartı aranmalıdır.

YORUM: *Mevcut sistemde olduğu gibi akademi dışından da doçentlik unvanının kazanılmasına devam edilmesi hususunun değerlendirilmesi konusunda dekanlarımızın yarısı akademi dışından doçentlik unvanı kazanılmasına karşı çıkarken diğer yarısı mevcut sistemin devamı yönünde fikir bildirmiştir.*

7- *Doçentlik süreçlerine ilişkin değerlendirmeye alınmasını istediğiniz varsa başka konu veya öneri.*

- Mevcut doçentlik sınav sistemi adayın bilimsel yeterliliğini dosya üzerinden incelemekte, akademik bilgi birikimi ise işleyişi çok tartışılan bir sözlü sınav üzerinden değerlendirilmektedir. Mevcut değerlendirmelerin hiçbiri, adayın bilimsel çalışmasını uluslararası bir toplantıda sunabilmesi, edindiği bilgi birikimini öğrencilere aktarabilmesi ya da kendi alanının gerektirdiği pratik becerilere sahip olabilmesi gibi kriterleri ölçmemektedir. Bu nedenle, üniversiteler kendilerine başvuran adayların bu yönlerini de ölçebilecek değerlendirme yöntemleri geliştirmelidir.
- Doçentlik ünvanı aynı zamanda eğitim, araştırma ve insan ilişkilerinde belirli bir olgunluğu gerekli kılmaktadır. Doçentlik ünvanına sahip olanlardan bir akademik kurumu yönetebilecek bilgi, beceri ve tutuma sahip olmaları da beklenecektir. Ancak olgunluğun objektif bir ölçütü bulunmamaktadır. Oluşması için gereken en önemli koşul da tecrübe ve zamandır. Bu nedenle doçentlik sınavlarına giriş için doktora ve uzmanlık sonrası en az beş yıl geçmesi ve bu sürenin de mümkün olan en üst düzeyde araştırma ve eğitim için harcanmış olması bu olgunluğun oluşmasına bir zemin hazırlayacağı açıktır. Bu nedenle sınava giriş hakkı için doktora ve uzmanlık sonrası araştırma ya da eğitim hizmetlerinde harcanacak en az beş yıl şartının konulması da gelecek dönemlerde üniversitelerde nitelikli doçent ve profesörlerin olmasına hizmet edebilir.
- Yayınlar sadece nicel özellikleri ile değerlendirilmemelidir. Yayınlardaki etik sorunların asgariye indirilmesi, niteliğinin de artması için gerekli önlemler alınmalıdır. Akademik bir kadroya başvurmak için sadece yayın ve doçentlik sınavından geçmiş olma şartı dışında kadroya atanmadan önce ve/veya sonra belli

sürelerde akademik bir kurumda çalışma şartı getirilmelidir. Kişinin kadroya atandıktan sonra da atandığı kurumda tam zamanlı bir süre çalışması kuralı getirilmelidir. Akademik işler dışında kendi kurumu dışında resmi kurumlarda idarecilik dahil, gelir getirici işler yapmamalıdır. Birden fazla görev yerinde olmanın önü kesilmelidir. Çoğu üniversitede öğretim üyesi unvan alır almaz üniversiteden ayrılmaktadır. Akademik unvanlar birer gelir kapısı olmaktan çıkmalı, bilimsel ve eğitsel faaliyetlerin aracı olmalıdır. Bilimsel ve eğitsel faaliyetlerin özendiriciliği ekonomik getirisi arttırılarak sağlanmalıdır.

- Doçentlik ve Profesörlük kadro atamalarında yani akademik yükseltmelerinde gelişmekte olan veya öğretim üyesine ihtiyaç duyulan üniversitelerde bir veya iki yıl çalışma zorunluluğu getirilmelidir. Doçentlikte olduğu gibi Profesörlük unvanı da ÜAK gibi bir merkezi kurum tarafından verilmelidir.
- Doçentlik sözlü sınavının değerlendirilmesi aşamasında, jüri üyelerinin sözlü görüşleri değil de, TÜBİTAK panellerinde olduğu gibi her bir jüri üyesinin yazılı ve imzalı değerlendirme puanının alınarak, başarı için ortalama bir puan seviyesinin aranması uygun olabilir. Sözlü sınavı yapmak üzere belirlenen 5 (beş) Profesör jüri üyesine ilave olarak, 1 (bir) Profesörün sınavda gözlemci sıfatıyla görevlendirilmesi ve sınavın işleyişi ile ilgili rapor sunması istenebilir. Doçentliğe başvuru için Doktora/Tıpta Uzmanlık/Sanatta Yeterlik sonrası asgari 4 yıllık bir süre şartının konulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bir adayın, girdiği ilk Doçentlik sözlü sınavında başarısız olması durumunda aynı jüri huzurunda ikinci defa sözlü sınavına girebilmesi, ikinci sözlü sınavında da başarısız olması durumunda ise sınav jürisinin değiştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.
- Doçentlik akademik gelişimin en önemli basamağıdır. Kazanılarak alınması gereken bir unvan olarak kalması Ülkemizin eğitim ve bilimdeki geleceğinde belirleyici olacaktır. Bu süreç belirlenen kriterler çerçevesinde eğitim veya araştırma seçenekleri halinde başvuruya açık olabilir. Üniversitelerde ihtiyaçlarını ve atama kriterlerini bu çerçeve de belirleyebilir. Prof unvanı aldıktan sonrada süreç kontrol edilmelidir. Örneğin, kıdemli Prof (bir unvan olarak verilebilir) olmadan önce de aynı doçentlik kriterleri tekrar sağlanmalıdır.
- Ülkemizde her geçen gün sayıları artmakta olan tıp fakültelerinde ciddi bir öğretim üyesi ihtiyacı mevcuttur. Dolayısıyla doçentlik unvanı alacak olan adayların bir anabilim dalını yönetebilecek, lisans eğitimi yeterli düzeyde - uluslararası ölçütlerle yarışabilecek düzeyde- verebilecek bilimsel bilgi birikimine ve becerisine sahip olması gerekir. Bu bilgi ve becerilerin belgeleriyle sunulması önemlidir (örn: eğitimcilerin eğitimi sertifikaları). Yabancı dil zorunluluğu olmalıdır. Adayların okuduğunu anlayabilecek, yorumlayabilecek düzeyde bir yabancı dil bilgisine sahip olması şarttır. Yabancı dil yeterliliğinin belgesiyle sunulması gerekir. Yardımcı Doçentlik, doçentlik için ve akademik hayat için bir hazırlık dönemi olması açısından önemlidir. Özellikle akademi dışından yapılacak olan başvurularda adayın belirli bir süre için ilgili anabilim dallarında doktora veya tıpta uzmanlık eğitimi sonrası, kadrolu veya kadrosuz olarak çalışmalar yapması, araştırma ve eğitim faaliyetlerine katılması koşulu

getirilebilir. Doçent adayları için eğitim bilimcilerin de katkılarıyla, tıp fakültelerinin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş, her bilim dalı için ayrı olacak şekilde Eğitimcilerin Eğitimi programlarının açılması ve adaylardan bu programları tamamlamaları ön koşulunun talep edilmesi uygun olabilir. Kongrelerde sunulan poster bildirileri, sözlü bildiriler, derleme makaleler veya çeviri kitap bölümleri de akademik faaliyet olarak değerlendirilerek daha önceden belirlenecek puanlama kriterlerine göre puanlandırılabilir. Bu yaklaşım aynı zamanda ulusal toplantıların bilimsel kalitesinin yükselmesine de katkıda bulunacaktır. Araştırma makalelerinin kişi sayısına bölünerek puanlanmasının yazarın makaleye katkısını doğru olarak ölçemediğini düşünüyor ve bunun yerine ilk isim, ikinci isim ve son isim çarpanlarının diğer yazarlara göre daha yüksek olması uygun olacaktır. Bilimsel makalelerinin kalitesi kişi sayısı ile değil, yayınlandığı derginin impact faktörü ile yapılan çalışmanın yaygın etkisi ise atıf sayısı ile ölçülebilir. Bu bağlamda gerek araştırma, gerekse derleme makalelerin değerlendirilmesinde impact faktörü ve atıf sayılarının puanlama sistemine dahil edilmesi gerekmektedir. Tıpta Uzmanlık / doktora sonrası doçentlik için asgari bekleme süresi bilim insanlarının motivasyonunu kırmaktadır. Kurulan komisyonların adayın doçentlik yeterliliğini değerlendirmesi ve gerekli kriterlerin (örn: ilgili anabilim dallarında doktora veya tıpta uzmanlık eğitimi sonrası, kadrolu veya kadrosuz olarak çalışmalar yapması, araştırma ve eğitim faaliyetlerine katılması koşulu) sağlandığı durumlarda süre beklenilmeden doçentlik unvanı için başvuru yapılabilir. Mevcut sistemde yalnızca Ekim ve Nisan ayında olmak üzere yılda 2 kez yapılabilen doçentlik başvurularında dönemler kaldırılarak, yılın her döneminde başvuru imkanı tanınmalıdır. Başvuruların dijital ortamda yapılması, jüriye dosyaların dijital olarak ulaştırılması, mevcut durumdaki uzun başvuru ve değerlendirme süreçlerini kısıltacaktır.

- Doçentlik sınavı üç aşamalı yapılmalı dosya inceleme, sözlü sınav ve de pratik sınavı (özellikle cerrahi dallarda) olmalıdır. Adayı yetiştiren veya mevcut çalıştığı kurumundaki klinik direktörü sınavın her aşamasında bulunmalıdır (gereksiz telefon trafiği önlenmiş olur böylelikle). Kriterler içine mutlaka atıf (veya h indexi) konulmalı, fakat yurt dışı adresli yazarlar tarafından yapılanlar değerlendirmeye alınmalıdır. Mutludisipliner çalışma teşvik edilmeli (mevcut sistemde puanlama buna engel) ama aynı branştan 5 yazar dan fazlası değerlendirme dışı bırakılmalı, bu tür yazılar YÖK-ÜAK başvurusunda kabul edilmemelidir. En az bir yıl süreyle taşra fakültelerinde (kuruluşu 15 yıldan az olanlar) çalışanlar köklü üniversiteler de bulunmalı rotasyona tabi tutulmalıdır (hastane veya laboratuvar). En az 2 ay süreyle yurtdışı deneyimi aranmalıdır (geçerliliği olmayan gelişmekte veya 3. dünya ülkeleri haricinde). Uluslararası en az 1 sözlü bildiri sunma şartı aranmalıdır (1. isim olmadan da olabilir deneyim ve hitabet açısından gerekli). Yetenekli başarılı akademisyenlerin önü açılmalı, eğitim araştırma hastaneleri ile özellerin bağlı bulunduğu hami üniversite olmalıdır (yetenekli kişilerin keşfi açısından). Board sınavı mutlaka aranmalıdır. Akademik titri özellerde kullanabilmek için doçentlik ve profesörlük sonrası 2 yıl üniversitede çalışma şartı aranmalıdır (mecburi hizmet gibi açık kapatılmış olur

özellikle yeni kurulan üniversitelerde). Özel nitelikli veya ülkemizin ihtiyaç duyduğu branşlarda (transplantasyon, yenidoğan, yoğun bakım, diyabetik ayak, geriatri vs...) çalışanların kriterleri daha esnek olmalı, bir anlamda teşvik edilmelidir. Temel tıp teşvik edilmeli, akademisyenlik yolu daha kolaylaştırılmalıdır (hekim kökenliler teşvik edilmeli, eğitimin temeli oluşturan bu branşlar yardımcı sağlık personeli ile fen edebiyat fakültesine teslim edilmemeli ve hali hazırda mevcut akademisyenlerin elinden kurtarılmalıdır). Mevcut pratisyenlerin doktora yoluyla veya TUS'ta hekimlere katsayı teşviği ile bu sorun aşılabilir kanaatindeyim. Ülkemizde iş garantisi nedeniyle üniversite sınavında ilk 15000 girenlerin hekim olduklarını düşünürsek, bu akıllı çalışan bireylerimizin daha organize istihdamı önem arz etmektedir.

- Üniversite dışından doçentliğe başvuran adayların ilk değerlendirme aşamasını geçtikten sonra bir yükseköğretim kurumunda kalıcı kadrolara yerleştirilmemiş olsalar da, dışarıdan lisans ya da lisans üstü eğitime katkı verebilecekleri *adjunct* (bağlantılı, dış, yarı zamanlı vb öğretim üyesi terminolojileri karşılık gelebilir) kadrolarda da doçent ya da profesör ünvanları kullanılabilir. Böylelikle sektörün önde gelen yetişmiş ve yetkin insan kaynağından eğitimde de faydalanılmış olur. Yurtdışında denkliği kabul edilen üniversitelerde doçent veya profesör kadrolarında çalışan ve doçentliğe yükseltme ön koşullarını fazlasıyla yerine getirmiş kişilerin, Türkiye'deki denk pozisyonlara geçişinin kolaylaştırılarak yurt dışındaki entellektüel varlığımızın ulusal yükseköğretim sistemimize kazandırılması sağlanmalıdır
- Öğretim üyelerimizi daha çok çalışmaya eğitime yayına teşvik etmeye çalışmalıyız, bu sadece yayın yapmaya endekslenmemelidir. Zaten yayın yapmak giderek daha kolay hale gelmekte. O zaman eğitimin önemi giderek azalacaktır diye düşünüyorum. Ders verme, tez verme, hekimse hasta bakma, çeşitli eğitimsel veya yönetsel komisyonlarda yer alma, sosyal sorumluluk projeleri, toplum eğitimlerinde görev alma gibi angarya gibi görünen ama zaman alan ve topluma ve öğrencilere yarar sağlayan görevler de olmazsa olmazlardan olmalıdır diye düşünüyorum. Bir de doktora veya uzmanlıkta belli bir süre deneyimi olmayan kişiler (en az beş yıl) doçentlik sınavı veya unvanına hak kazanmamalıdır (profesörlüğe benzer). Doçentlik unvanları merkezi bir kurumca verilebilir ancak akademik bir kadro unvanı olacaksa üniversitelere bırakılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise, kadro sayılarının merkezi kurumların işbirliğiyle (YÖK-bakanlıklar-uzmanlık dernekleri-ÜAK tarzı bir kuruluş vs gibi) o üniversitenin ihtiyacı olduğu kadar önceden belirlenmesidir. Bunun için de öğrenci sayılarına göre on-yirmi-elli yıllık projeksiyonlarla o ilin ve ülkenin ihtiyacına göre hesaplanmalı diye düşünüyorum.
- Sözlü sınavlarda objektivitenin sağlanması için yapılandırılmış sözlü sınav sistemi yöntemi kullanılması uygun olacaktır. Dosyayı değerlendiren ve sözlü sınavı yapacak olan jürilerin farklı olması daha objektif bir süreç oluşması açısından faydalı olabilir. Sözlü sınavların aynı disiplin için tek şehirde planlanması, bu tarihte sınavı yapacak jüri üyelerinin (her sınav jürisi için 7

Profesör olacak şekilde toplam jüri üyesi hesaplanarak) aynı şehirde bulunmasının sağlanması ve jürilerin sınav günü kura ile belirlenip oluşturulması uygun olabilir. Akademik ünvanın korunmasında ise *H-indexi* ve *YÖKSİS* puanı gibi objektif kriterlerle değerlendirilme uygun olabilir. Doçentlik sınavının yapılandırılmasında disiplinlerin uyguladığı yeterlik sınavları ve belgeleri başvuru koşulu veya sınavın bir bölümü olarak değerlendirilebilir. Doçentlik ünvanı başvuru ve yeterliliğin belirlenmesinde; ağırlıklı puan uygulaması sistemi uygun olabilir. H indeksi, yöksis puanı, dosya inceleme puanı, yeterlik sınavı puanı ve sözlü sınav puanı ağırlıkları ve önemleri ölçüsünde değerlendirmeye katılabilir.

NOT: 7. Maddeye yorum yapılmamıştır. Görüş bildiren dekanlarımızın görüşleri aynen belirtilmiştir.